

Няма по-добър подарък от книгата и присъстващите в настоящите критически хроники са тъкмо дар за онези читатели, които ценят и знаят колко гигантско е значението на хубавата книга. Представените писмена са различни: има сборници с разкази, има романи, има даже речник. Но текстът, който ми е най на сърце като читател и съпреживяващ написаното, е книгата за Федя Филкова – прекрасния човек, великолепия преводач, автентичния поет, която съвсем ненавременно ни напусна и която ни липсва, страшно ни липсва. Препоръки за всички тези книги съм поствал във фейсбук, но твърдо вярвам, че това не е достатъчно и че тъкмо публиката на списание „Съвременник“ е тази, която ще ги оцени по достойнство и ще се отнесе към тях с интелигентно разбиране. Да, нека не се лъжем: фейсбук е място, в което цъкват всякакви субекти и не всички те, за съжаление (тяхно!), имат отношение към книгите. Докато публиката на „Съвременник“ е именно такава – читатели с вкус, убедени във важността на писането, в това каква скъпоценност е то, когато е плод на майсторство и артистичъм, на усета за художественото и най-вече – плод на уважението към читателя. Писателят носи отговорност за своето писане и всички книги, които представям, са създадени по този начин – с отговорност. Което едно от техните най-големи достойнства. Не е обаче единственото, съвсем не единственото. Ето, убедете се сами:

Сб. „С РЪКА ВЪРХУ СЪРЦЕТО: ФЕДЯ ФИЛКОВА“ съст. Гергина Кръстева, Пламен Дойнов, ИК „Кралица Маб“/Департамент „Нова българистика на НБУ“, София 2022, с. 255, 15 лв.

Този сборник не е обикновена книга, този сборник е книга за приятел. Скъп приятел, най-скъп приятел, белязал мнозина от нас завинаги. Специално аз малко съжالياвам, че с Федя Филкова се срещнахме сравнително късно, но общуването ни веднага придоби една ускорена, високоволтова интензивност: на мига се сближихме, намирайки много общи вкусове, сходни предпочитания, хомологични възгледи. Вярно, по темперамент бяхме твърде различни: Федя Филкова е фин човек, чувствителен, аристократ и по дух, и по поведение, сдържана и уравновесена, събрана; аз съм по-експанзивен и разпилян. Но може би тази разлика ни обедини още по-силно и заедно с нея (както и с други близки приятели) свършихме много неща (стига да припомним знаменития „Кръг 703“ – достатъчно е). Федя беше креативна, създаваща, организираща: казвам Поетичния Никулден, но и колко още събития... За зла беда, беше някак негрижовна към своето творчество, което – личи по издаде-

ния сборник, е сред най-висшите проби българско писане – толкова смисъл, толкова съдържание и чувство са извлекли коментаторите само от стиховете ѝ! За сметка на това за творчеството на непрежалимия си съпруг, гениалния поет Николай Кънчев полагаше свръх грижи: паметта за него свещено тачеше и я пазеше като зеница. Тяхната любов е достойна за роман и дано някой някога се заеме да го напише, защото любовта им не отстъпва с нищо на любовта между Жорж Санд и Фредерик Шопен, Козима Лист-Фон Бюлов и Рихард Вагнер, Силвия Плат и Тед Хюз... Или да се върнем на българска почва: Яворов и Мина, Пенчо Славейков и Мара Белчева, Сирак Скитник и Олга Симеонова-Сирачката... Изгубихме Федя Филкова преди година и половина и празнотата, която тя остави, не се запълва с нищо. „С ръка върху сърцето“ ни я връща донякъде (огромна благодарност към Гергина Кръстева и Пламен Дойнов за усилието и вдъхновението) през гласовете на приятели и критици, но не е същото. Няма я нея да те погледне насмешливо-скептично и така да те свали на земята и да ти охлади страстите (спомнихме си я наскоро с Мирела Иванова точно такава, въздържаща). Федя бе великолепен преводач от немски, дължим ѝ много, макар тя да избираше бавно и даже придиричиво – не се впускаше как да е, урбулешката. Последното ѝ усилие беше кореспонденцията между Ингеборг Бахман и Паул Целан – изключително попадение! Точно по същия начин беше пределно възискателна и към българската литература: ако някой чуеше добра дума от нея – значи наистина е постигнал Словото. Четеше поезия, но не само заради Никулдена – той просто ѝ даваше повод да следи всичко със стръв някаква неугасима, жадно. И анализираше прецизно и вдъхновено. С този сборник Федя Филкова отново застава пред нас обичана, с висок вкус, с непостижима култура. И цялото си човешко и творческо обаяние, чието влияние са изпитали мнозина, включително аз (на Федя дължа една от книгите си, която много ценя: „От Медуза до Магрит. Есета по картини“. Посветил съм я на нея. И това е най-скромният мой поклон пред паметта ѝ)...